

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum quilibet sacerdos possit vti claue in quemlibet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

consecratione, sed si acquireretur propter meritum vitæ deperderetur propter demeritum, ergo frequenter vnus & idem quandoq; haberet clauis, & quandoq; non haberet & incertum esset de quocunq; an haberet clauis, cum nullo possit constare de merito alterius, nec alicui de proprio merito. Hæc autem sunt inconuenientia.

7 Sed contra hoc instant quidam dicentes, quod ita parum est aliquis certus de sacerdotio, sicut de merito. Quia non constat an ordinatus fuerit episcopus, & vtrum habuerit intentionem ordinandi, & iste recipiendi, & sic incertum est sacerdotium, sicut meritum. Hæc autem instantia friuola est, quia similis certitudo non est omnibus expectanda (puta in mathematicis & rethoricis) faruum enim esset recipere mathematicum persuadentē & expectere rethoricum demonstrantem. Sed circa vnamquamq; materiam debet sufficere certitudo illi materię conueniens: conueniens autem certitudo secundum ordinationē Christi & ecclesię, quod aliquis sit sacerdos est quod sit secundum ritum ecclesię ordinatus ab illo qui habetur ab omnibus suę diocesis pro episcopo, nec alia certitudo querenda inter fideles. De demerito etiam potest quandoq; haberi certitudo per facta exteriora, cum aliquis facit ea quę bono animo fieri non possunt, sed de merito nō potest haberi aliqua certitudo per quęcunq; facta exteriora: sed est sola presumpcio vel coniectura fallibilis. Item constat quod homo variatur de merito in demeritum & e converso. De sacerdotio autē non est sic: ex quo enim aliquis est sacerdos semel, semper manet sacerdos, & ideo maior est certitudo recurrendi ad sacerdotem pro absolutione ratione sacerdotii, quā ratione meriti. Item aliud est quod aliquis potest & quo bene potest. Et secundum supponit primum, licet non e converso, sicut bene posse supponit posse. Sed potestas clauium est ad posse absolueri in foro penitentię, gratia verō nō requiritur ad aliquem actum nisi propter bene, ergo potestas clauium nō supponit gratiam, nec ad acquisitionem, nec ad vsum, licet requirat quo ad vsum debitum ex parte vrentis.

8 AD argu. in oppositum. Ad primum dicendū quod traditio clauium quę fit in ordinatione ostiarii nō signat traditionem spiritualium clauium de quibus nunc loquimur, sed significat traditionē potestatis ad executionem officii ad quod ordinatur, quod est custodia eorum quę sub clauibus ecclesię materialibus referuntur, vt patet ex verbis episcopi in traditione sibi dictis: officium etiā eius non est claudere regnum colorum vel aperire, sed materiale templum, & excludere ab ecclesiā immundos, & recipere mundos, non quidem iudicando de eis, sed sequēdo iudicium sacerdotis.

9 Ad secundum dicendum quod ligare vel absolueri a sententia excommunicationis non est per se & directē actus clauium: sed solum ligare & soluere in foro penitentię, antecedit tamē & disponit ad vsum clauium. Cuius ratio est, quia mediante ecclesiā militante intratur in ecclesiā triumphantem. Et ideo actus quo aliquis excluditur per sententiam excommunicationis ab ecclesiā militante, vel ad eam recipitur per absolutionem ab excommunicatione pręuius est & disponit ad actum clauium quo aliquis absoluitur a culpa, & sic et aperitur regnum colorum propter quod excommunicare & absolueri potest competere aliis, quā sacerdotibus, cum non sit directē actus clauis sacerdotalis: quia tamen ad eam pręparat & disponit nō decet quod alii ea vrantur quā illi qui possunt ad sacerdotium promoueri, & quia nulla mulier potest sacramentum sacerdotii recipere, ideo consultē prouisum est quod nulla mulier possit excommunicare, nec ab excommunicatione absolueri: propter quod Abbatis nō habent potestatem super moniales suas excommunicandi eas, extra de maio. & obed. cap. Dilecta. Et de pen. & remif. cap. Nona. licet habeant autoritatem corrigendi eas secundum disciplinam monasterii & religionis propter periculum cohabitationis virorum inter eas.

QUESTIO SECUNDA.

Vtrum quilibet sacerdos possit vti clauis in quemlibet.

Armacelis lib. xi. questionum arme. cap. i.

AD secundum sic proceditur, & arguitur quod quilibet sacerdos possit vti clauis in quemlibet, hoc est quod quilibet sacerdos possit absolueri quemlibet peccatorem de quolibet peccato: quia potentior est virtus spiritualis quā corporalis, sed virtus materialis quę potest in vnā materiam potest in omnem sibi similem: sicut ignis qui potest comburere aliquid lignum aridum potest similiter comburere quodcunq; aliud similem dispositū, ergo potestas spiritualis per quam sacerdos potest absolueri aliquē peccatorem se extendit ad absoluerendum quemlibet alium.

2 Item potestas clauium dependet ab illo verbo quod dixit Christus discipulis suis Ioan. 20. Quorum remisistis peccata, &c. Sed in illis verbis non fit limitatio de personis, nec de culpis, ergo videtur quod quilibet sacerdos possit quemlibet peccatorem absolueri & de quolibet peccato.

3 IN contrarium arguitur sic: quia iudicium ecclesię in foro penitentię, non debet esse minus ordinatum quā iudicium secularē, sed in iudicio seculari non quilibet iudex potest iudicare quemlibet hominem, sed solum sibi subditum, ergo similiter in iudicio penitentię non quilibet sacerdos potest iudicare quemlibet peccatorem, sed solum illum qui est sibi subditus.

4 Ad idem est quod dicit canon. 16. qu. 1. quod nulli sacerdotum, licet parochiani alterius absolueri, aut ligare.

5 RESPONSTIO. Duplex est potestas clauium, sicut tactum est in præce. quæst. vna est clauium ordinis quod solum respicit forum conscientię vel penitentię: alia est potestas iurisdictionis quę respicit forum contentiosum in ligando per excommunicationem, vel absolueri ab ea. Prima potestas clauium quę respicit absolutionē a peccatis promissa fuit Petro & apostolis Mat. 16. vbi dicit Christus Petro: tibi dabo clauis regni colorum. Et quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in caelis, &c. quāuis enim hoc dictum fuerit soli Petro, non est tamen sibi dictum pro ipso solo, sed pro omnibus apostolis: sicut enim dicit beatus Ambro. exponens illum passum, licet ceteri Apostoli siluerint, tamen Petrus respondit pro se & ceteris. Tu es Christus: & sicut respondit pro se & ceteris ita prædictum verbum est pro se & ceteris, quod etiam apparet per illud quod dixit Dominus omnibus Apostolis: differenter Ioan. 20. Quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt. Potestatem etiam clauis iurisdictionis videtur dedisse omnibus Apostolis: nam sicut legitur Mat. 18. Postquam dixerat si ecclesiā non audierit sit tibi, sicut Ethnicus & Publicanus, (ex quo verbo ortum habet sententia excommunicationis) subiunxit dicens. Quęcunq; ligaueris super terram, erunt ligata & in caelis, &c. Veruntamen quārum ad vtramque potestatem Dominus videtur dedisse Petro quandam prerogatiuam, quia sibi soli commisit regimen vniuersalis ecclesię quando dixit ei, vt legitur Ioan. vii. pascē oues meas, & pascē agnos meos. ad perfectam enim curam, & ad perfectum regnum ecclesię vtraque potestas est necessaria. Et ideo sicut in regimine ecclesię Petrus prælatus est ceteris, sic prerogatiuam habuit in vfu virtusque potestatis.

6 His suppositis sciendum est quod circa questionem istam sunt duo modi dicendi, quorum primus continet tres articulos. Primus est quod loquendo absolute de sacramento penitentię circumscribendo omnem ordinationem ecclesię quilibet sacerdos potest quemlibet peccatorem de quolibet peccato absolueri. Secundus est quod per ordinationem ecclesię factum est quod non quilibet possit quemlibet absolueri, nec de quolibet peccato. Tertius est quod ecclesiā hoc faciēdo nihil mutat eorum quę sunt essentialia sacramento.

7 Ratio primi est quia concurrentibus ad sacramentum his quę sunt de necessitate sacramēti & debita dispositione suscipientis verum est sacramentū, & suscipiens recipit omnem effectū sacramenti: sed circumscribendo a sacramento penitentię ordinationē ecclesię quilibet sacerdos est debitus minister, & cōfessio omnium peccatorum est debita materia, forma autē debita est, absoluo te, &c. confitens autem si sit penitens est sufficienter dispositus ad suscipiendum tam sacramentum quā rem sacramenti, ergo eis concurrentibus nō solum est verū sacramentum, sed

sed etiam suscipiens verè recipit omnem effectum sacramenti. Maior de se pater. Minor etiam clara est quantum ad materiam & formam penitentia, sed dubia est quantum ad ministrum & dispositionem recipientis. Et quantum ad hoc probatur sic: quia quod non quilibet sacerdos sit debitus minister, nec quilibet peccator penitens sit sufficienter dispositus ad recipiendum verè sacramentum penitentia & eius effectum à quolibet sacerdote non potest dici nisi, quia penitentia est sacramentum iudiciale, & ideo requirit quod minister eius sit sacerdos iurisdictionem habens, & quod iudicandus sit ei subditus, quod non inuenitur in quolibet sacerdote respectu cuiuslibet peccatoris. Sed istud non cogit, quia & si penitentia sit sacramentum iudiciale, tamen est voluntarium: unde sacerdos qui est iudex in sacramento penitentia magis est iudex arbitrarius de voluntate partium assumptus, quàm habens de se iurisdictionem super partes eis inuitis, vel altera earum inuita: cum enim iudicium penitentia agatur in Deum & hominem, constat quod sacerdos ex parte Dei est iudex voluntarie assumptus qui fecit sacerdotes mediatores & arbitros inter se & homines. Idem est ex parte hominis, quia quantumcumque scilicet sacerdos peccatum penitentis nisi ipsemet penitens voluntarie ipsum exprimeret, & exponeret se iudicio sacerdotis, non posset sacerdos iudicialiter agere cum eo quo ad forum penitentia. Ergo ubi peccator se voluntarie iurisdictioni sacerdotis subiicit, assumit eum qualem arbitrum quem Deus prius ad hoc assumpsit. Igitur videtur quod ille sit verus iudex, & iste verus subditus quantum pertinet ad tale iudicium. Sed hoc potest facere quilibet peccator confitens & verè penitens respectu cuiuslibet sacerdotis circumscripta ordinatione ecclesie, ergo tunc quilibet sacerdos est verus iudex, & quilibet peccator confitens & verè penitens est ei verè subditus.

8 Et confirmatur, quia Papa nulli potest esse subditus nisi quatenus voluntarie ei se subiicit: ex iure enim diuino nulli subiicitur sed omnibus preest, ex iure humano etiam nulli potest subiici, quia canonum statuta Papam non obligant, sicut nec leges imperatorem, ergo cum subiicit se alteri in foro penitentia, necesse est quod sufficiat subiectio quæ sit ex mera voluntate.

9 Quod etiam patet ex alio, quia Papa non potest se subicere iurisdictioni alterius quo ad forum contentiosum, unde non potest committere alicui quod excommunicatum nisi sententia eius paruerit: quia talis iurisdictioni inuoluntaria est quo ad subditum, & ex alterius voluntate dependet, & similiter esset in iurisdictione fori penitentia nisi esset merè voluntarium.

10 Item si ex ordinatione diuina minister sacramenti esset sacerdos habens iurisdictionem in casu extreme necessitatis, non posse quilibet sacerdos absoluere quemlibet peccatorem, quia nulla necessitas mutat ministrum à deo institutum: unde sicut in extrema necessitate nullus potest sacramentaliter absolui nisi à sacerdote, eo quod sacerdos est minister institutus sacramenti penitentia, sic nullus potest absolui nisi à sacerdote habente iurisdictionem, si talis iurisdictioni requiretur ad ministrum ex institutione Christi, tenet autem ecclesia quod in casu necessitatis quilibet sacerdos potest quemlibet peccatorem absoluere de quolibet peccato, nec ecclesia forte posset ordinare contrarium, quare &c. Item dato quod minister sacramenti penitentia sit sacerdos habens iurisdictionem, idem sequitur, quæ consuetudo dat iurisdictionem, sed si tunc fuisset consuetudo quod quilibet absoluere quemlibet, quilibet ideo, &c. Sic ergo quilibet sacerdos poterat absoluere quemlibet ei volentem confiteri: sicut olim iudices charularii omni homini se subicenti ius dare poterant & non alii, Et sic probatum est primum.

11 Quantum ad secundum probatur quod per ecclesiam fieri potuit & factum est rationabiliter quod non quilibet possit absolui à quolibet, sed à determinato ministro, & si absoluitur tenetur iterum confiteri & absolui à ministro de quo ecclesia ordinauit: quia nullus potest absolui ab vno peccato mortali dum actualiter committit aliud sed peccator subiicit se pro absoluiione alicui sacerdoti scienter, contra ordinationem ecclesie actualiter peccat peccato inobedientia, ergo non potest absolui ab aliis peccatis. Maior patet ex precedentibus. Minor declaratur,

quia ecclesia potest rationabiliter præcipere quod non quilibet suscipiat quodlibet sacramentum à quolibet ministro, sed à determinato, ut patet de sacramento ordinis: quia non est licitum quemlibet ordinari à quolibet episcopo, & similiter est de sacramento penitentia rationabiliter institutum quod non quilibet absoluitur à quolibet, quia non quilibet sacerdos sufficit ad consulendum in foro animæ, & ut amoueat incentiuum delinquendi, quod præberetur si quilibet pro voluntate posset in quolibet loco à quolibet sacerdote absolui: tolleretur enim ex hoc multum de erubescencia quam debet habere peccator, & multum de cautela quam potest adhibere curatus circa subditum in variis casibus.

12 Sed contra hoc posset obijci: quia si aliquis simplex & ignorans submittat se alicui ministro qui secundum ordinationem ecclesie non debet eum absoluere, talis non videtur peccare mortaliter, quia nihil facit in contemptum ecclesie. Si igitur peccatum inobedientia impedit ne submittens se tali ministro sit verè absoluitus, videtur quod iste simplex & ignorans non committens nouum peccatum per aliquam inobedientiam verè sit absoluitus. Et dicendum ad hoc quod talis est absoluitus, & tamen tenetur alteri confiteri quando innotescit ei quod primus non debuit eum absoluere quia sicut dictum est prius, ecclesia potest præcipere ne quis ab aliquo recipiat sacramentum, propter quod si ab aliquo recipiat ex propria voluntate non est absoluitus à præcepto ecclesie, si tamen illud sacramentum sit iterabile: quia si non esset iterabile natura sacramenti euacuaret vim præcepti in tali casu, nec propter hoc potest dici quod ecclesia præcipiat bis confiteri de eodem peccato, quia non præcipit confiteri nisi semel, & de terminato ministro, à quo præcepto nullus absoluitur, per hoc quod alii confitetur voluntarie. Et sic patet secundum, videlicet quod per ecclesiam fieri potuit & factum est quod non quilibet possit absolui à quolibet, sed à determinato ministro. Et si ab alio absoluitur (ut in casu statim dicto) tenetur iterum confiteri.

13 Tertium patet, scilicet quod ecclesia hoc faciendo non mutat aliquid quod sit essentialia huic sacramento: quia prohibere ne quilibet recipiat sacramentum à quolibet ministro non est mutare aliquid quod sit essentialia sacramento, sed ecclesia in statuto prædicto nihil plus facit nisi prohibere ne quilibet accedat ad quemlibet sacerdotem pro absoluiione, ergo non mutat aliquid quod sit essentialia sacramento, nec materiam nec formam, nec ministrum. Et quia his concurrentibus est verum sacramentum, patet quod talis confessio est verum sacramentum, sicut baptismus vel ordo sacerdotis receptus contra inhibitionem ecclesie est verum sacramentum, cuius signum est: quia si sacerdos reuelaret ea quæ audiuit in tali confessione puniretur, non solum ut reuelator secreti, sed ut reuelator confessio nis, hoc tamen interest inrer baptismum & ordinem cum recipiuntur contra inhibitionem ecclesie & sacramentum penitentia, quia illa non sunt iteranda quauis peccet mortaliter recipiens si sit adultus, quia peccatum recipientis non impedit totalem effectum baptismi & ordinis sicut totalem effectum absoluiionis qui est solè remissio peccati, propter quod iterari debet. Et hæc bene stant simul quod aliquis recipiat sacramentum & non rem sacramenti propter indispositionem suam, sicut enim res sacramenti habetur quandoque sine sacramento actu suscepto, sic e contra verum sacramentum potest actu recipi, sine re sacramenti. Hic est primus modus satis probabilis, ad cuius rationes difficile est responderi, ut mihi quandoque visum fuit. Secundus modus est quod non quilibet potest absolui à quolibet non solum propter ordinationem ecclesie, sed propter ordinationem Christi, & hic modus pro nunc apparet mihi verior: quia Christus soli Petro tanquam pastori commisit curam & regimen totius sui gregis: ut habetur Ioannis vltimo. Sed potestas clauium ordinis in ligando & absoluiendo in foro penitentia, & potestas iurisdictionis in ligando vel absoluiendo in foro contentioso est in ecclesia solum propter curam & regimen ouium Christi, id est omnium Christianorum, ergo ad solum Petrum pertinet & ad solum successorem Petri pertinet iure suo sibi à Christo collato

vide infra d. 21. q. 4.

collato vti vtraque clauis in quemlibet Christianum, & nulli alii nisi ex commissione Petri, vel successoris eius, vel ex dissimulatione vsus quem sciri, nec reprobatur.

14 AD primum arg. alterius opinionis dicendum est quod foris penitentia voluntarius est non solum ex parte sacerdotis quem Deus voluntarie fecit ministrum suum, sed etiam ex parte confitentis qui voluntarie dicit peccatum suum: sed non est voluntarius quantum ad hoc quod quilibet possit pro libito eligere sibi sacerdotem qui absoluat eum: quia nullus potest eum absolueri nisi cui commissum est a vicario Christi mediate vel immediate, directe vel indirecte.

15 Ad secundum dicendum quod aliud est de Papa & de ceteris Christianis, quia clauis ordinis quantum est de se extendunt se ad absolutionem ab omni peccato respectu cuiuslibet persone, vt patet ex verbis dictis omnibus Apostolis: quorum remisistis, &c. in quibus nulla fit exceptio de personis vel peccatis: tota autem restrictio est ex speciali commissione facta Petro de regimine vniuersalis ecclesie, illa autem commissio fuit de omnibus aliis a Petro, videlicet de omnibus commissis curae & regimini Petri & non de Petro, & ideo extendit se ad omnes Petri, id est, ad omnes Christianos, praeterquam ad Petrum & ad successorem eius. Et ideo Papa successor Petri non subiacet illi restrictioni quin possit absolui a quolibet habente clauem ordinis prout eligere voluerit.

16 Ad tertium est dicendum quod non est simile de clauibus ordinis & de clauibus iurisdictionis: quia effectus clauium iurisdictionis transit in inuitum, effectus autem clauium ordinis non transit nisi in voluntarium. Papa autem non habet nec habere potest iudicem cui submitatur inuitus, nec per consequens potest se submittere alicui quantum ad iurisdictionem quae de natura sua potest ferri in inuitum, sed effectus clauium ordinis de se extenditur ad omnes nisi sint excepti per priuilegium Petri, quod non militat contra Petrum, quia solum est de omnibus subiectis Petro & non de ipso: propter quod Petrus potuit, & successor eius potest subiicere se cui voluerit quantum ad vsus clauium ordinis in foro penitentiae.

17 Ad quartum dicendum quod ex ordinatione Christi fit est quod oues Petri non regantur nec subiant curae vel regimini cuiuscumque nisi ex commissione Petri mediate vel immediate, directa vel indirecta: semper autem sedes Petri voluit, quod in articulo mortis quilibet sacerdos non praecipis ab ecclesia possit quemlibet absolueri a peccatis in absentia illius ad quem cura regulariter pertinet, & si nollet in illo casu, nihilominus posset non obstante priuilegio Petri quod non fuit ei datum ad destructionem, sed ad edificationem, cum fuerit ei datum ad pascendum oues: vnde in primo casu cessaret illud priuilegium Petri & staret prima ordinationi Christi de potestate clauium ordinis quae se extendit ad omnem peccatorem & ad omne peccatum, nec casus necessitatis mutaret ministrum, sed ordinatio Christi qui in tali casu non dedit priuilegium Petri.

18 Ad argumenta principalia respondendum est ad primum, quod non quilibet peccator respectu cuiuslibet sacerdotis est similis materia: quia non solum ex ordinatione ecclesiae sed etiam ex ordinatione Christi tota cura omnium pertinet ad successorem Petri, & ad nullum alium nisi quantum per ipsum committitur cura alii mediate vel immediate, directe vel indirecte. Et quia cura cuiuslibet non est per ipsum commissa cuiuslibet, ideo non quilibet potest absolueri quemlibet, sed ille cui commissum est.

19 Ad secundum dicendum, quod licet ex verbis illis: quorum remisistis peccata, &c. non sit facta limitatio de personis nec de peccatis, tamen ex verbis postea dictis Petro Ioan. vit. pascite oues meas, &c. facta est restrictio quod nullus potest ea quae sunt curae animarum (vt absolueri in foro penitentiae) nisi Petrus vel successor Petri, vel ille cui per successorem Petri commissum est.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum correctio fraterna cadat sub praeepto.

Tho. 2. 2. q. 13. ar. 2.

DEinde quaeritur de correctione fraterna, & primo vtrum cadat sub praeepto. Et videtur quod non: quia omnia praeepta diuina reducuntur ad illa quae sunt decalogi, sed correctio fraterna non videtur posse reduci ad alii

quod illorum, ergo non cadit sub praeepto.

2 Item religiosi non eximuntur a praeepto diuino, si ergo correctio fraterna esset sub praeepto, videretur quod religiosi deberet de clauetro exire ad corrigendum secula res: cum plus obliget eos praeeptum diuinum quam proprium votum. Hoc autem non est verum, quia sic periret obseruantia claustralium, quare &c.

3 Item Hieronymus dicit: sacerdotes studeant illud euangelium implere, si peccauerit in te frater tuus, &c. ergo non videtur quod saltem omnes obligentur, sed solum sacerdotes habentes curam.

4 IN contrarium est quod dicit glossa super illo verbo, si peccauerit, &c. Ita peccat qui fratrem suum peccare videt & tacet, sicut qui peccanti non indulget. sed ad indulgendum peccanti, omnes & ex praeepto charitatis tenentur. ergo ad corrigendum. Ad idem est quod dicit Augustinus de verbis domini. Si neglexeris corrigere peior es factus eo qui peccauit. sed hoc non esset nisi quis per talem negligentiam adimplere praeeptum omitteret, ergo correctio fraterna est in praeepto.

5 RESPONSIO. Circa quaestione istam tria sunt videnda. Primum est vtrum fraterna correctio cadat sub praeepto. Secundum est vtrum ad eam omnes teneantur. Tertium est vtrum in aliquo casu possit aliquis excusari si correctionem fratris omittat.

6 Quantum ad primum sciendum est quod fraterna correctio non est aliud quam admonitio fratris pro emendatione sua ex charitate fraterna procedens: si autem cum admonitione verbi sit aliqua coactio per penam, aut quodcumque flagellum iam non est solum fraterna correctio, sed paterna, quae coactionem habet, vt postea magis patebit: loquendo ergo de correctione quae est merè fraterna, dicendum est quod ad eam tenemur ex praeepto diuino, quod patet tripliciter.

7 Primo sic: per praeepta diuina sufficenter ordinatur vita humana in his quae pertinent ad salutem, sed non sufficienter ordinaretur nisi correctio fraterna caderet sub praeepto, ergo &c. Minor declaratur, quia conuersatio hominum secundum vitam humanam assimilatur exercitui Iob. Militia est vita hominis super terram. In exercitu autem est duplex ordinatio. Vna qua omnes de exercitu ordinantur ad ducem, vt ei obediunt, & ab eo regantur. Alia qua singuli de exercitu ordinantur ad inuicem, vt vnus alteri auxilium praebat. Et vterque ordo necessarius est ad consequendum finem. f. victoria ad quam ex ordinatione ducis totus exercitus ordinatur: ergo in conuersatione vitae Christianae, & eorum qui in aliqua communitate viuunt est duplex ordo, vnus ad praesentem qui habet eos regere, & cui omnes tenentur obedire, alius singulorum ad inuicem, ex quo ordine vnus habet alii auxilium ferre ad consequendam salutem. Sicut ergo primus ordo cadit sub praeepto, ratione cuius incumbit praesentibus, vt subditorum curam gerant, & subditis, vt praesentibus obediunt, ita & secundus ordo cadit sub praeepto, vt subditi sibi inuicem auxilium praebant: cum igitur auxilium in spiritualibus adhibeatur homini per correctionem fraternam, apparet quod ipsa cadit sub praeepto diuino.

8 Secundum, quia sicut se habet membra in corpore naturali ad actus naturales, sic se habet fideles ad actus charitatis per quam connectuntur, vt membra in vno corpore. Et hoc dictum patet ex dicto Apostoli Rom. 12. vbi dicitur sic: sicut in vno corpore multa membra habemus, ita multi vnus corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Sed in corpore naturali membra pro se inuicem sunt sollicita, & vnus expellit malum alterius quantum potest, sicut dicit idem Apostolus. 1. Cor. 12. ergo fideles qui sunt in ecclesia tanquam vnus corporis membra ex ordine charitatis tenentur malum aliorum expellere quantum possunt, hoc autem fit praecipue per correctionem fraternam, quare &c.

9 Tertio, quia elemosyna corporalis non magis necessaria quam spiritualis, cum ergo elemosyna corporalis sit sub praeepto quando imminet necessitas corporalis dicente Ambrosio. Pange fame morientem, quod si non paupers occidisti, relinquitur quod correctio quae est elemosyna spiritualis fortiori ratione sit sub praeepto. Et sic patet primum.